

Sihtkontroll 2017 **Kutsehaigestumise juhtumite (2011-2015) tööandjapoolne uurimine** **ning meetmete rakendamine kutsehaigust põhjustanud ohuteguri osas.**

2017. aasta esimeses kvartalis viis Tööinspektsiooni töötervishoiu järelevalve talitus läbi sihtkontrolli, mis oli suunatud tööandja tegevusele kutsehaiguste vältimisel.

Nimelt peab iga kutsehaigestumise uurimine lõppema meetmete kavandamisega, mis hoiaks ära samalaadsete juhtumite kordumise ettevõttes.

Tähelepanu pöörati niisugustele ettevõtetele, kus ajavahemikul 2011. – 2015 oli registreeritud kutsehaigestumisi ning olukorda hinnatigi just seda põhjustanud ohutegurist lähtuvalt.

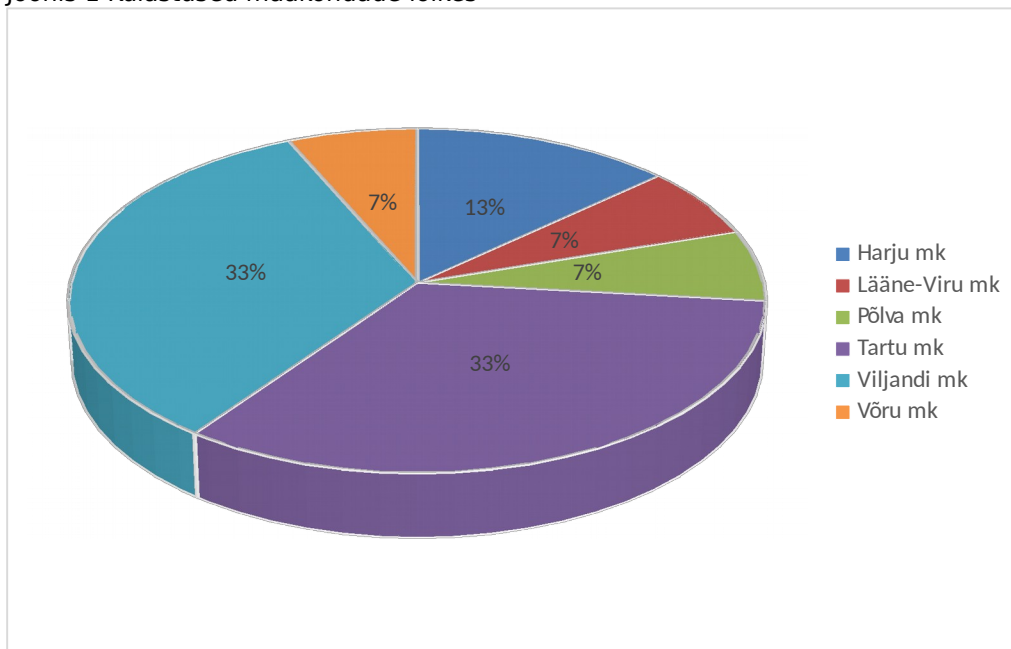
Kuna 2011. aastal viidi läbi analoogiline sihtkontroll, siis kasutati käesoleva aasta sihtkontrolli läbi viimiseks sama, varem välja töötatud hinnangulehte.

See annab võimaluse võrrelda, kas tööandjate vastutus meetmete rakendamise eest on muutunud ning haigestumiste vältimiseks kavandatud abinõude elluviimine on muutunud sisulisemaks või mitte.

Sihtkontrolli käigus täideti 16 hinnangulehte.

Sihtkontrolli käigus avastati 18 rikkumist ning 3 rikkumise kõrvaldamiseks koostati ka ettekirjutus. 15 rikkumise kõrvaldamiseks ei olnud vaja ettekirjutust koostada, neid asus tööandja täitma vabatahtlikult pärast töötervishoiu tööinspektori külastust.

Joonis 1 Külastused maakondade lõikes

Esmalt pidid töötervishoiu tööinspektorid sihtkontrolli läbi viies andma hinnangu ettevõtte töökeskkonna hetkeolukorrale.

Enamikel juhtudel on pööratud nüüd suuremat tähelepanu nii töökeskkonnale, täiendatud riskianalüüsi, kavandatud mitmesuguseid abinõusid töökoormuse vähendamiseks. Saab järeltada, et oma vigadest osatakse õppida ning uusi kutsehaigestumise juhtumeid püütakse tõepoolest vältida. Vaid ühe ettevõtte kohta on töötervishoiu tööinspektor pidanud nentima, et tegevuskavas ei ole ette nähtud abinõusid keemiliste ja füsioloogiliste ohutegurite terviseriskide maandamiseks. Paraku aga need ohutegurid olidki erinevate kutsehaiguste põhjustajateks.

Järgnevalt pöörati tähelepanu töökeskkonna riskianalüüsile, sest töökeskkonna ohuteguritest põhjustatud tervisehäirete vältimisel on oluline, et töökeskkonna riskid oleksid hinnatud.

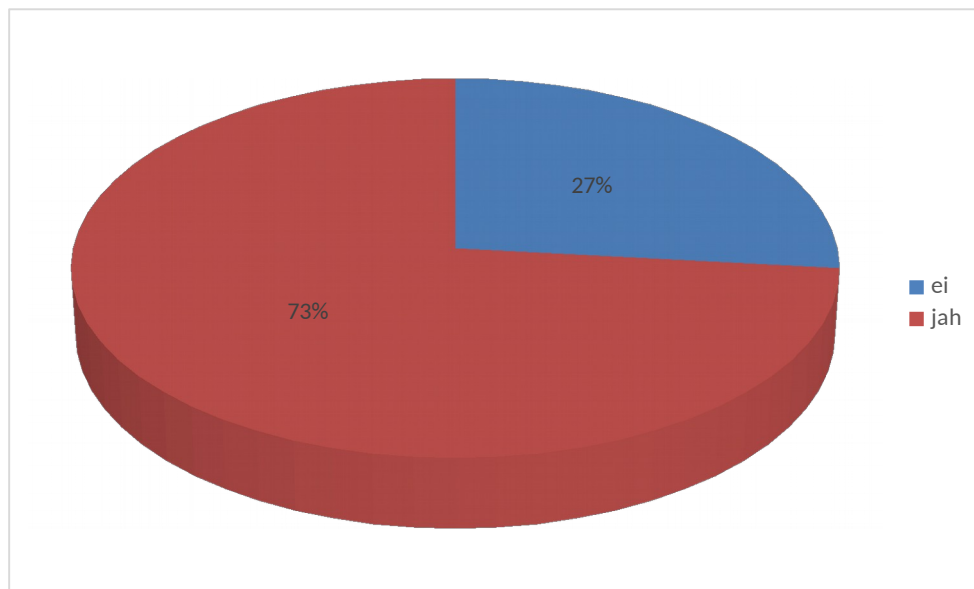
Riske hinnates saame teada, millised ohutegurid töötajaid ohustavad ning millised oleksid sobivad abinõud, et vältida või vähendada ohutegurite mõju. Ainult sel viisil on võimalik vältida töötajate tööga seotud haigestumisi. Paraku näitab Tööinspektsiooni praktika, et riskianalüüsi suurim probleem on just terviseriske põhjustavate ohutegurite alahindamine.

Töötervishoiu ja tööohutuse seadus kohustab tööandjat korraldama uue töökeskkonna riskianalüüsi, kui töötajal on diagnoositud tööga seotud haigestumine.

Külastatud ettevõtetes enamikel juhtudel oli uus riskianalüüs tööpooldest ka läbi viidud. Kahjuks aga peab nentima, et paljudes ettevõtetes oli ka korduval riskianalüüsil ohuteguri tervist kahjustavat mõju alahinnatud.

Töökeskkonna riskide alahindamine võib aga luua näilise heaolutunde – töökeskkonnas on ohud kontrolli all ning nende vältimisega ei pea aktiivselt tegelema. Kahjuks aga ei ole siis töötaja tervise kaitse piisavalt tagatud.

Joonis 2 Kutsehaigust põhjustanud ohuteguri objektiivne hindamine korduval riskianalüüsil.

2011. aasta sihtkontrolli tulemusena ei olnud riskianalüüsi täiendatud 34 protsendil juhtudest ning ohutegur oli objektiivselt hindamata 24 protsendil ettevõtetel.

40 protsendil juhtudest oli jäänud täiendamata ka ohutusjuhend just selle ohuteguri osas, mis oli põhjustanud kutsehaiguse ning 40 protsendil juhtudes ei olnud läbi viidud ka täiendjuhendamist. Samas aga soovib Tööinspeksioon alati pärast omapoolset kutsehaigestumise uurimist tööandjal pöörata erilist tähelepanu nii ohutusjuhendite täiendamisele kui ka töötajate täiendjuhendamisele.

2011. aastal tuvastasid inspektorid, et ohutusjuhend jäi täiendamata 54 protsendil ja täiendjuhendamine töötajatele läbi viimata 29 protsendil ettevõtetel.

Peab märkima, et ka töötervishoiuarsti soovitudele ja ettepanekutele ei pöörata veel piisavalt tähelepanu – 33 protsendil juhtudest neid ei arvestatud.

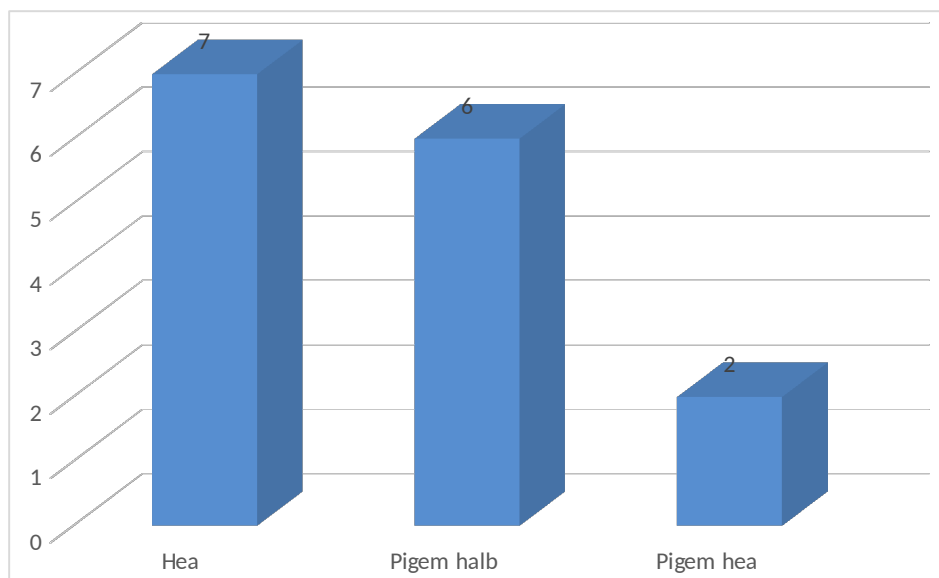
Samas aga ei esita töötervishoiuarst ilmaasjata neid ettepanekuid, neil on alati töötaja tervist säästev eesmärk.

2011. aastal viidi täiendav tervisekontroll teistele töötajatele läbi 87 protsendile töötajatest ning töötervishoiuarsti ettepanekutele ei pööratud tähelepanu 16 protsendil juhtudest.

Tööinspektoritel oli võimalus ka hinnata, kas uurimiskokkuvõttes soovitatud ettepanekuid oli tööandja arvestanud või mitte. Pigem halb hinnang saadi siis, kui tööandja ei olnud rakendanud piisavalt soovitatud abinõusid tööga seotud haiguste vältimiseks. Seda tuli tõdeda 40 protsendi külastuste korral.

2011. aastal arvestati rohkem tööinspektori ettepanekutega samalaadse juhtumi vältimiseks – vaid 14 protsenti ettevõtteid ei olnud seda teinud.

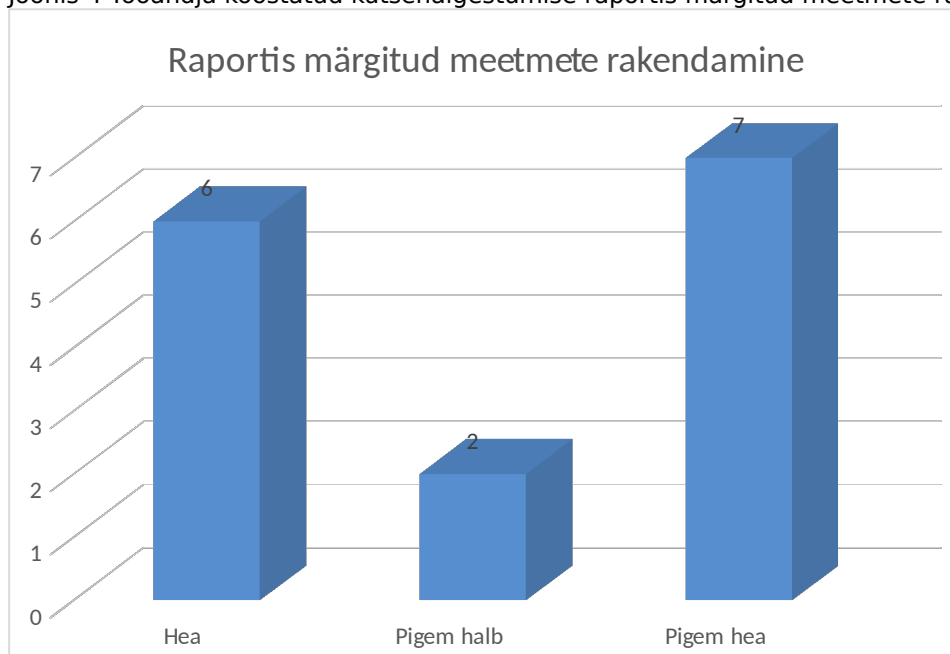
Joonis 3 Tööinspeksiooni uurimiskokkuvõttes märgitud meetmete rakendamine.

Märksa tõsisemalt suhtuti aga ettevõtetes enda kavandatud meetmetesse. Raportisse märgitud viidi ellu 87 protsendil juhtudest. Ettevõtetes, kus enda kavandatud meetmed ellu viimata jäävad, ei ole ka ilmselt töökeskkonna juhtimine järjepidev ning uute kutsehaigestumise juhtumite kordumine lõplikult välditud.

2011. aasta sihtkontrolli tulemustel viisid tööandjad raportil märgitu ellu 90 protsendil juhtudest.

Joonis 4 Tööandja koostatud kutsehaigestumise raportis märgitud meetmete rakendamine

Sihtkontrolli tulemusel teeb Tööinspeksioon järgmised ettepanekud:

1. Töökeskkonna riskianalüüsis ei tohi alahinnata ühtegi ohutegurit. Kui mõõdetavate ohutegurite (müra, vibratsioon, ohtlikud kemikaalid) mõju on lihtsam hinnata, siis füüsiline ülekoormus ei pruugi olla põhjustatud alati raskuste teisaldamisest või raskest füüsilisest tööst. Ka kestev mõõdukas koormus võib viia tervisehäireteni. Tõsiselt peab suhtuma töökohustustesse, mis toob endaga kaasa pikaaegse ühes tööasendis püsimise, ülemäärased kere pöörded ja kalded, korduvad ühetaolised liigutused, lihaste-liigeste liigse koormamise töövahendi hoidmisest vms.
2. Töökeskkonna riskianalüüsi läbiviimine ja terviseriskide objektiivne hindamine on töökeskkonna paranemise esimene samm. Pärast riskide hindamist on vajalik koostada ka asjakohane tegevuskava riskide vältimiseks-vähendamiseks.

3. Töötajatele tervisekontrolli korraldamine ei hoia ära kutsehaigestumist. Tervisekontrollitöotervishoiuarsti juures kannab peamiselt tervisehäirete õigeaegse avastamise eesmärki. Enne tervisehäire tekkimist tuleb kavandada mõistlikud abinõud probleemi vältimiseks. Kui tervisehäire on aga tekkinud, saab edasise süvenemise vältimiseks tööandja rakendada täiendavaid abinõusid. Lisaks esitab töotervishoiuarst mitmeid töökorralduslikke küi ka tervist edendavaid ettepanekuid, et aidata töötaja tervist säilitada. Seetõttu tuleb töotervishoiuarsti otsustesse suhtuda tõsiselt ning tutvuda hoolikalt iga töötaja kohta esitatud ettepanekute ja soovitustega.
4. Aeg-ajalt üle vaadata ning kaasajastada kõiki ettevõttes kasutusel olevaid ohutusjuhendeid, et neisse kirjapandu oleks vajalikul hetkel asjakohane ning vastaks reaalsele olukorrale.
5. Töötajatele korraldada täiendjuhendamisi sagedamini ning see ka korralikult registreerida.

Igast kutsehaigestumise juhtumist tuleb õppida, kuidas edaspidi saaks kutsehaigust põhjustanud ohutegureid töökeskkonnas paremini maandada.

Tasub meeles pidada, et kutsehaiguse vältimise esmaseks abinõuks saab olla ainult tervem töökeskkond. Kui endal mõtted otsas, mida saaks paremini teha, võib otsida abi ja teavet oma eriala spetsialistidelt.

Teid võivad aidata ka Tööinspeksiooni konsultandid. Alates 2015. aastast pakub Tööinspeksioon ettevõtjatele tasuta töökeskkonna konsultandi teenust. Konsultant nõustab tööandjat töökeskkonna juhtimissüsteemi loomisel. Konsultanti saab kutsuda nii ettevõtte üldisele konsulteerimisele, mis hõlmab kogu töökeskkonda ja dokumentatsiooni, kui ka mingi kindla töökeskkonna valdkonna konsulteerimisele (nt psühhosotsiaalsete ohutegurite hindamine). Kui soovite kutsuda töökeskkonna konsultandi oma ettevõttesse, saatke e-kiri Tööinspeksiooni üldaadressile ti@ti.ee.

Kokkuvõtte koostas

Silja Soon
Töotervishoiu järelevalve talitus
Töökeskkonna osakond
Tööinspeksioon